

PAGINI ALESE

E. 49/938

SERIE
NOUĂ N° 25

MIHAIL EMINESCU

P O E M E

EDIȚIE ÎNGRIJITĂ DE
ION PILLAT

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ”

P A G I N I A L E S E

Inw. 25.511
SERIE NOUĂ

No. 25

M. EMINESCU

11047A

P O E M E

LUCEAFĂRUL - CĂLIN - EPIGONII - SCRISOAREA I
SCRISOAREA III

EDIȚIE INGRIJITĂ
DE
I O N P I L L A T

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ”, BUCUREȘTI

POEZIA LUI EMINESCU

Actualitatea mereu renăscută a liricei sale și împărăția ideologică exercitată de Eminescu asupra întregii literaturi române de după război — ne pare, împreună cu influența concomitentă, tot mai complexă și mai adâncă, a poeziei noastre populare, un fenomen deosebit de important.

Dela o vreme încoace asistăm la mai toți poeții noștri din veacul trecut și chiar dela începutul veacului actual, la o scădere mai mult sau mai puțin accentuată a puterii lor de radieră și la o umbră totală sau numai parțială a poeziei lor, transformându-i în conștiința cititorului critic de azi, din luceferi în stele de a doua sau a treia mărime, dacă nu chiar în stele căzătoare.

În schimb, astrul poetic al lui Eminescu rămâne la zenitul admirației contemporane și lumina lui fixă capătă parcă puteri și străluciri noi pe măsură ce se depărtează, în timp, de frământările unei epoci anumite.

Până și un Alecsandri se vede astăzi — printr'o strigătoare nedreptate — surghiunit în acele regiuni ale admirației moarte, care învesește ca un giulgiu rece și opac pe scriitorii condamnați la nemurirea manualelor didactice. Dacă el, „acel rege al poeziei pururi tânăr și fericit” cum l-a botezat atât de nimerit Eminescu, se vede detronat de către un public prea puțin înțelegător și prea avid de

noutate, ce să mai zicem de lipsa de actualitate a contemporanilor și chiar a urmașilor săi!

Dar pe când, față de îmbogățirea și dezvoltarea lirice de azi, versul înaintașilor apare adesea învechit, sărac în formă și fond — poezia lui Eminescu se impune tot mai hotărât conștiinței literare a neamului. Printr'un paradox numai aparent, ea a căpătat, cu vremea, în ochii noștri fermecătoarea tinerețe a cântecului popular. Numai creațiunile mitice ale poporului: „Miorița”, „Toma Alimoș”, „Mănăstirea Argeșului” cu meșterul ei Manole, sau atâtea colinde, doine și bocete — ele singure se unesc în sufletul nostru cu ecoul trezit de sunetul turburător al versului eminescian.

De unde provine acest primat necontestat al poeziei lui Eminescu? Care sunt cauzele acestui miracol? Căci un miracol poetic eminescian există fără îndoială și oricine citește sau recitește un poem ca „Luceafărul”, o elegie ca „Mai am un singur dor” sau un cântec ca „Și dacă ramuri bat în geam” — spre a cita doar trei exemple — nu poate să nu-și dea seama de acest lucru. El va realiza imediat prezența, într'o măsură incomparabil mai mare ca la toți ceilalți poeți români, a unui plus de puteri misterioase, a unei armonii secrete și specifice, a unei adevărate vrăji, singure în stare de a ne influența adânc sufletul, răpindu-l și punându-l sub domnia exclusivă și tiranică a poetului.

Cred că, în ultimă analiză, aici se găsește valoarea excepțională a poeziei eminesciene. Ea, după mine, nu se află nici în subiectul poemelor, nici în simbolul sau ideologia lor și nici măcar în sentimentele sau imaginile exprimate, așa cum se întâmplă la majoritatea poezilor, ci numai în *puterea sa de incantație verbală*.

Și, curios, tocmai acest aspect de „poezie pură” — cel mai important în părerea noastră — a stârnit

mai puțin interesul nenumăraților cercetători ai liriceii lui Eminescu. Pe rând s'a cercetat în Eminescu ideile lui filozofice, sentimentul său romantic ori influențele sale clasice, puterea de evocare a imaginilor și simbolurilor întrebuițate. Generațiile noi peste capetele celor care preamăriseră pesimismul marelui poet și nihilismul său indian, au ridicat în lumină tradiționalismul lui puternic și roditor — deci optimist.

Intr'un cuvânt s'a reliefat mai mult partea lui ideologică sau latura lui sentimentală. Și când s'a studiat arta poetului a fost mai ales ca să se caute filiațiuni, ca să se hotărească influențe. I s'a studiat stilul din punct de vedere lexical, i s'au cântărit gramatical versurile. Nu s'a pătruns taina tainelor: poezia lui pură.

Pentru mine acolo e Eminescu cel adevărat, personalitatea lui poetică desbărată de conțințențele timpului și ale spațiului înconjurător. Să luăm un exemplu din „Luceafărul”:

Dar un luceafăr răsărit
Din liniștea uitării
Dă orizont nemărginit
Singurătății mării...

Ce rezonanță infinită; ce muzică nouă, dar care se face stăpână de-acum pe sufletul nostru, modificându-l, altoindu-l pe nesimțite cu puterea unei revelații și cu farmecul unei amintiri.

Să ne închipuim însă o clipă, „Luceafărul” — cu păstrarea exactă a subiectului, a imaginilor și a simbolului — scris într'alt ritm și deci cu alte combinații muzicale de silabe. Dacă într'adevăr poezia lui Eminescu s'ar afla în subiect, în imagini și în simbol, desigur că ea ar păstra pentru noi și în această ipostază aceeași valoare proprie și deci ne-ar putea hărăzi aceeași incomparabilă emoție poetică. Dar simpla enunțare a ipotezei ne arată

absurdiditatea ei. Căci, repet, numai aici : într'o anumită și tainică înșirare muzicală de vorbe pe un ritm unic — există fenomenul poetic eminescian.

Când spune Eminescu :

Și dacă ramuri bat în geam
Și se cutremur plopilor...

el reușește o vrajă verbală care e poezia însăși. Dacă încercăm însă, nu să modificăm ritmul și numărul de silabe, ci păstrând chiar cuvintele poetului, să schimbăm numai ordinea lor, avem de exemplu :

Și'n geamuri dacă ramuri bat
Și plopii se cutremur...

versuri din care toată vraja eminesciană a dispărut.

Mica noastră demonstrație, care poate fi repetată cu atâtea alte versuri sau chiar poezii întregi ale lui Eminescu, evidențiază, cred, că nici subiectul, nici sentimentul, nici imaginile și nici chiar cuvintele în ultimă analiză nu creează armonia poetică. Și Eminescu a fost foarte conștient de acest lucru când cu înalta sa probitate artistică urmărind armonia desăvârșită, își scria poeziile în zeci de variante, își refăcea la infinit versurile, mai mult : le schimba dintr'o poezie într'alta, să creeze acele sinteze muzicale favorabile fluidului poetic pur.

Mai e nevoie să amintim de nesfârșitele variante ale lui „Mai am un singur dor...” sau de variantele mai puțin cunoscute ale sonetului Veneției?

De aceea vedem pe Eminescu atribuind formei importanța capitală pe care o are, studiind cu migăleală armonii noi, necunoscute până la dânsul limbei române, sau însușindu-și până la identitate eminesciană forme întrebuintate stângaci înaintea lui de alții. Ritmul și strofa „Luceafărului”, bună-

oară, a luat-o poeziei „Saturn” a lui Iancu Văcărescu. Dar pe când acolo sună plat și prozaic :

Cum mă vedeți unchiaș bătrân
Nimica nu mă 'ntrece :
Eu sunt al bunelor stăpân,
Eu răul fac de trece.

la Eminescu se transfigurează în următoarea armonie magică :

El tremură ca alte dăți
In codri și pe dealuri
Călăuzind singurătăți
De mișcătoare valuri.

Zadarnic te încerci să-i explici vraja prin ritm,
prin rimă, prin surprinzătoare aliterații :

Peste câte mii de valuri stăpânirea ta străbate
Când plutești pe mișcătoarea mărilor singurătate.

Zadarnic — farmecul poetic mărit de muzicalitatea rimei și a ritmului, de aliterații și de jocul subtil al silabelor melodioase, amplificat de ele ca de o cutie de rezonanță — scapă ultimei analize, oricât am dori-o de pătrunzătoare.

Ca și Hyperionul său, poezia lui Eminescu, rășărită „din forma cea dintâi”, rămâne „vecinică minune”.

Ion Pillat.

NOTE BIO-BIBLIOGRAFICE

Cel mai mare poet, de până acum, al neamului nostru, s'a născut în Botoșani, în ziua de 15 Ianuarie 1850, ca al șaselea fiu din cei zece, ai Căminarului Gheorghe Eminovici (sau Iminovici) și al Ralucai Eminovici (născută Iurașcă). Părinții lui Mihai Eminescu aveau o sfoară de moșie la Ipătești, unde poetul a petrecut primii și cei mai frumoși ani ai copilăriei.

Studiile secundare și le-a făcut la Cernăuți, Blaj și Sibiu; cele universitare, la Viena și Berlin.

A fost, pe rând, profesor, revizor școlar (al județelor Iași și Vaslui), director al Bibliotecii Universității din Iași, ziarist, multă vreme redactor al ziarului conservator *Timpu*, împreună cu marele dramaturg și nuvelist I. L. Caragiale.

A făcut parte dintre membrii cei mai de seamă ai societății *Junimea*, unde a legat o strânsă și durabilă prietenie cu celebrul poet-vestitor Ion Creangă.

A colaborat constant la revista *Convorbiri Literare* încă depe când era student la Viena (1870), impunându-se cititorilor și criticii dela prima poezie *Venere și Madona*.

Opera lui Mihai Eminescu nu seamărginește numai la poezie. Ca prozator, a publicat foarte frumoase schițe, nuvele și povestiri (*La Aniversara*, *Sărmănu*l *Dionis*, *Cesara*, *Făt Frumos din Lăcrimă*— scriind, în tinerețe și un roman, *Geniu Pustiu*, publicat după moarte.

Ca unul care a colindat și cunoscut bine mai toate ținuturile locuite de români, în zbuciumata sa tinerețe și ca un sincer și pătruns iubitor al poporului din care făcea parte, Mihai Eminescu a cules un număr foarte interesant de poezii poporane, dintr'unele, chiar, inspirându-se.

Ca ziarist, a fost un adevărat îndrumător al Neamului, dovădundu-se un ideolog de frunte, mare cărturar și convins naționalist, apărător, mai ales, al țărânimii și a tot ceace este românesc.

S'a stins în floarea vârstei, la 39 de ani (16 Iunie 1889); în ultimii șase ani (1883—1889) suferind de o cumplită boală, care l-a făcut să 'nchidă ochii în ospiciu.

Notăm câteva din primele ediții ale poeziilor lui Mihai Eminescu, apărute între timp:

Poezii. Ed. „Socec”, București, 1884, cu prefață de T. Malo-rescu, volum care s'a republicat (1885, 1887, 1889, 1892, 1895, 1901, 1913, 1921, 1937).

Proză și Versuri. Ed. V. G. Morțun, Iași 1890.

Poezii Complete. Ed. Șaraga, Iași, 1895.

Poezii Postume. Ed. N. Hodoș, București 1902.

Opera lui Mihai Eminescu a ajuns atât de citită, încât o bibliografie întregă a ei nu ar avea loc în această pagină.

LUCEAFĂRUL

A fost odată ca 'n povești,
A fost ca niciodată
Din rude mari împărătești
O prea frumoasă fată.

Și era una la părinți
Și mândră 'n toate cele,
Cum e fecioara între sfinți
Și luna între stele.

Din umbra falnicelor bolți
Ea pasul și-l îndreaptă
Lângă fereastră, unde 'n colț
Luceafărul așteaptă.

Privea în zare cum pe mări
Răsare și străluce,
Pe mișcătoarele cărări
Corăbii negre duce.

El vede azi, îl vede mâni,
Astfel dorința-i gata;
El iar, privind de săptămâni,
Îi cade dragă fata.

Cum ea pe coate-și răzima
 Visând ale ei tâmple
 De dorul lui și inima,
 Și sufletu-i se împle.

Și cât de viu s'aprinde el
 În ori și care sară
 Spre umbra negrului castel
 Când ea o să-i apară.

*

Și pas cu pas pe urma ei
 Alunecă 'n odae,
 Țesînd cu recile-i scînteii
 O mreață de văpae.

Și când în pat se 'ntinde drept
 Copila să se culce,
 I-atinge mânil pe piept,
 I'nchide geana dulce ;

Și din oglindă luminiș
 Pe trupu-i se revarsă,
 Pe ochii mari, bătînd închiși,
 Pe fața ei întoarsă.

Ea îl privea cu un surîs,
 El tremura 'n oglindă,
 Căci o urma adînc în vis
 De suflet să se prindă.

Iar ea, vorbind cu el în somn,
 Oftînd din greu suspină :
 —„O, dulce-al nopții mele Domn,
 De ce nu vii tu? Vină !

„Coborî în jos, luceafăr blând,
 Alunecând pe-o rază,
 Pătrunde 'n casă și în gând
 Și viața-mi luminează !”

El asculta tremurător,
 Se aprindea mai tare
 Și s'arunca fulgerător,
 Se cufunda în mare ;

Și apa, unde-au fost căzut,
 În cercuri se rotește.
 Și din adânc necunoscut
 Un mândru tânăr crește.

Ușor el trece ca pe prag
 Pe marginea ferestrei
 Și ține 'n mână un toiag
 Incununat cu trestii.

Părea un tânăr Voevod
 Cu păr de aur moale ;
 Un vânător giulgiu se 'nchee nod
 Pe umerele goale.

Iar umbra feței străvezii
 E albă ca de ceară —
 Un mort frumos cu ochii vii
 Ce scânteie 'n afară.

— „Din sfera mea venii cu greu
 Ca să-ți urmez chemarea,
 Iar cerul este tatăl meu,
 Și mumă-mea e marea.

„Ca în camera ta să vin,
 Să te privesc de-aproape,
 Am coborât cu-al meu senin
 Și m'am născut din ape.

„O vin, odorul meu nespus,
 Și lumea ta o lasă,
 Eu sânt luceafărul de sus,
 Iar tu să-mi fii mireasă.

„Colo 'n palate de mărgean
 Te-oiu duce veacuri multe,
 Și toată lumea 'n ocean
 De tine o s'asculte”.

—„O, ești frumos, cum numa 'n vis
 Un înger se arată,
 Dară pe calea ce-ai deschis
 N'oiu merge nici odată;

„Străin la vorbă și la port,
 Lucești fără de viață,
 Căci eu sânt vie, tu ești mort,
 Și ochiul tău mă 'ngheață”.

*

Trecu o zi, trecură trei
 Și iarăși, noaptea, vine
 Luceafărul de-asupra ei
 Cu razele-i senine.

Ea trebui de el în somn
 Aminte să-și aducă
 Și dor de-al valorilor domn
 De inim' o apucă :

—„Cobori în jos, luceafăr blând,
 Alunecând pe-o rază,
 Pătrunde 'n casă și în gând
 Și viața-mi luminează !”

Cum el din cer o auzi,
 Se stânse cu durere,
 Iar ceru 'ncepe a roti
 În locul unde piere.

În aer rumene văpăi
 Se 'ntind pe lumea 'ntreagă,
 Și din a chaosului văi
 Un mândru chip se 'ncheagă ;

Pe vițele-i negre de păr
 Coroan' a-i arde pare,
 Venea plutind în adevăr
 Scăldat în foc de soare.

Din negru giulgiu se desfășor'
 Marmoreele brațe,
 El vine trist și gânditor
 Și palid e la față ;

Doar ochii mari și minunați
 Lucesc adânc, himeric,
 Ca două patimi fără saț
 Și pline de 'ntuneric.

—„Din sfera mea venii cu greu
 Ca să te-ascult și acuma,
 Și soarele e tatăl meu,
 Iar noaptea-mi este muma.

„O vin', odorul meu nespus,
 Și lumea ta o lasă ;
 Eu sânt luceafărul de sus,
 Iar tu să-mi fii mireasă.

„O vin', în părul tău bălaiu
 S'anin cununi de stele,
 Pe-a mele ceruri să răsai
 Mai mândră decât ele”.

—„O, ești frumos, cum numa 'n vis
 Un demon se arată,
 Dară pe calea ce-ai deschis
 N'oiu merge nici odată !

„Mă dor de crudul tău amor
 A pieptului meu coarde,
 Și ochii mari și grei mă dor,
 Privirea ta mă arde”.

— „Dar cum ai vrea să mă cobor?
 Au nu 'nțelegi tu oare,
 Cumcă eu sînt nemuritor,
 Și tu ești muritoare?”

— „Nu caut vorbe pe ales,
 Nici știi cum ași începe —
 Deși vorbești pe înțeles,
 Eu nu te pot pricepe ;

„Dar dacă vrei cu crezământ
 Să te 'ndrăgesc pe tine,
 Tu te coboară pe pământ,
 Fii muritor ca mine”.

— „Tu-mi cei chiar nemurirea mea
 In schimb pe-o sărutare?
 Dar voi să știi asemenea
 Cât te iubesc de tare.

„Da, mă voi naște din păcat,
 Primind o altă lege :
 Cu vecinicia sînt legat,
 Ci voiu să mă deslege”.

Și se tot duce... S'a tot dus
 De dragu-unei copile,
 S'a rupt locul lui de sus,
 Pierind mai multe zile.

*

In vremea asta Cătălin,
 Viclean copil de casă,
 Ce împle cupele cu vin
 Mesenilor la masă,

Un paj ce poartă pas cu pas
 A 'mpărătesei rochii,
 Băiat din flori și de pripas,
 Dar îndrăzneț cu ochii,

Cu obrăjei ca doi bujori
 De rumeni, bată-i vina,
 Se furișează pânditor
 Privind la Cătălina :

—„Dar ce frumoasă se făcu
 Și mândră, arz' o focul ;
 Ei, Cătălină, acu-i acu
 Ca să-ți încerci norocul.

Și 'n treacăt o cuprinse lin
 Intr'un ungher degrabă :
 —„Da ce vrei, mări Cătălin ?
 Ia las', cată-ți de treabă”.

—„Ce voiu ? ași vrea să nu mai stai
 Pe gânduri totdeauna,
 Să râzi mai bine și să-mi dai
 O gură, numai una”.

—„Dar nici nu știu măcar ce-mi ceri,
 Dă-mi pace, fugi departe —
 O, de luceafărul din cer
 M'a prins un dor de moarte”.

—„Dacă nu știi, ți-ași arăta
 Din bob în bob amorul,
 Ci numai nu te mânia,
 Ci stai cu binișorul.

„Cum vânătoru 'ntinde 'n crâng
 La păsărele lațul,
 Când ți-oiu întinde brațul stâng
 Să mă cuprinzi cu brațul.

„Și ochii tăi nemișcători
 Sub ochii mei rămâc...
 De te înalț de subsuori,
 Te 'nalță din călcâe;

Când fața mea se pleacă 'n jos,
 In sus rămâi cu fața,
 Să ne privim nesățios
 Și dulce toată viața”.

Și ca să-ți fie pe deplin
 Iubirea cunoscută,
 Când sărutându-te mă 'nclin,
 Tu iarăș mă sărută.

Ea-l asculta pe copilaș
 Uimită și distrasă
 Și rușinos și drăgălaș —
 Mai nu vrea, mai se lasă

Și-i zise 'ncet: „Incă de mic
 Te cunoșteam pe tine
 Și guraliv și de nimic,
 Te-ai potrivit cu mine...”

„Dar un luceafăr, răsărit
 Din liniștea uitării,
 Dă orizon nemărginit
 Singurătății mării;

„Și tainic genele le plec,
 Căci mi le împle plânsul,
 Când ale apei valuri trec
 Călătorind spre dânsul;

„Lucește c'un amor nespus
 Durerea să-mi alunge,
 Dar se înalță tot mai sus,
 Ca să nu-l pot ajunge.

Pătrunde trist cu raze reci
 Din lumea ce-l desparte...
 In veci îl voiu iubi și 'n veci
 Va rămânea departe...

„De-aceia zilele îmi sînt
 Pustii ca niște stepe,
 Dar nopțile-s de-un farmec sfînt,
 Ce nu-l mai pot pricepe”.

—„Tu ești copilă, asta e...
 Hai, și-om fugi în lume,
 Doar ni s'or pierde urmele
 Și nu ne-or ști de nume,

„Căci amândoi vom fi cumiști,
 Vom fi voioși și teferi,
 Vei pierde dorul de părinți
 Și visul de luceferi”.

*

Porni luceafărul. Creșteau
 In cer a lui apripe
 Și căi de mii de ani treceau
 In tot atâtea clipe.

Un cer de stele de desupt,
 De-asupra-i cer de stele —
 Părea un fulger ne 'nterupt
 Rătăcitor prin ele.

Și din a chaosului văi,
 Jur împrejur de sine,
 Vedea, ca 'n ziua cea de 'ntăiu;
 Cum isvorau lumine;

Cum isvorând îl înconjur
 Ca niște mări, de-a 'notul...
 El sboară, gând purtat de dor,
 Păn' piere totul, totul,

Căci unde-ajunge nu-i hotar,
Nici ochiu spre a cunoaște,
Și vremea 'ncearcă în zădar
Din goluri a se naște.

Nu e nimic și totuși e
O sete care-l soarbe,
E un adânc asemenea
Uitării celei oarbe.

—„De greul negrei vecinicii
Părinte, mă desleagă
Și lăudat pe veci să fii
Pe-a lumii scară 'ntreagă;

„O cere-mi, Doamne, orice preț
Dar dă-mi o altă soarte,
Căci tu isvor ești de vieți
Și dătător de moarte;

„Reia-mi al nemuririi nimb
Și focul din privire,
Și pentru toate dă-mi în schimb
O oară de iubire...

„Din chaos Doamne-am apărut
Și m'ași întoarce 'n chaos...
Și din repaos m'am născut,
Mi-e sete de repaos”.

—„Hyperion, ce din genuni
Răsai c'o 'ntreagă lume,
Nu cere semne și minuni
Care n'au chip și nume.

„Tu vrei un om să te socoți,
Cu ei să te asameni?
Dar piară oamenii cu toți,
S'ar naște iarăși oameni.

„Ei doar au stele cu noroc
 Și prigoniri de soarte,
 Noi nu avem nici timp nici loc,
 Și nu cunoaștem moarte.

„Din sânul vecinicii ieri
 Trăește azi ce moare,
 Un soare de s'ar stânge 'n cer,
 S'aprinde iarăși soare.

„Părând pe veci a răsări,
 Din urmă moartea-l paște,
 Căci toți se nasc spre a muri
 Și mor spre a se naște;

„Iar tu, Hyperion, rămâi
 Or unde ai apune...
 Tu ești din forma cea de 'ntăiu,
 Ești vecinică minune.

„Și pentru cine vrei să mori?
 Intoarce-te, te 'ndreaptă
 Spre-acel pământ rătăcitor
 Și vezi ce te așteaptă”.

*

In locul lui merit din cer
 Hyperion se 'ntoarse
 Și, ca și 'n ziua cea de eri,
 Lumina și-o revarsă.

Căci este sara'n asfințit
 Și noaptea o să 'nceapă;
 Răsare luna liniștit
 Și tremurând din apă

Și împle cu-ale ei scânteii
 Cărările din crânguri.
 Sub șirul lung de mândri tei
 Ședeau doi tineri singuri :

—„O lasă-mi capul meu pe sân
Iubito, să se culce,
Sub raza ochiului senin
Și negrăit de dulce;

„Cu farmecul luminii reci
Gândirile străbate-mi,
Revarsă liniște de veci
Pe noaptea mea de patimi.

„Și de asupra mea rămâi
Durerea mea de-o curmă,
Căci ești iubirea mea de 'ntăiu
Și visul meu din urmă”.

Hyperion vedea de sus
Uimirea 'n a lor față;
Abia un braț pe gât i-a pus,
Și ea l-a prins în brațe...

Miroase florile-argintii
Și cad' o dulce ploae,
Pe creștetele-a doi copii
Cu plete lungi, bălae.

Ea, îmbătată de amor,
Ridică ochii. Vede
Luceafărul. Și 'ncetișor
Dorințele-i încrede :

—„Cobori în jos, luceafăr blând,
Alunecând pe-o rază,
Pătrunde 'n codru și în gând,
Norocu-mi luminează !”

El tremură ca alte dăți
In codri și pe dealuri,
Călăuzind singurătăți
De mișcătoare valuri.

Dar nu mai cade ca 'n trecut
In mări din tot înaltul :
„Ce-ți pasă ție, chip de lut,
Dac' oiu fi eu sau altul?

„Trăind în cercul vostru stră
Norocul vă petrece,
Ci eu în lumea mea mă simtmt
Nemuritor și rece”.

CĂLIN

Gazel. Toamna frunzele colindă,
Sun' un grier sub o grindă,
Vântul jalnic bate 'n geamuri
Cu o mână tremurândă...
Iară tu la gura sobei
Stai ca somnul să te prindă.
Ce tresari din vis deodată?
Tu auzi pășind în tindă :
E iubitul care vine
De mijloc să te cuprindă
Și în fața ta frumoasă
O să ție o oglindă,
Să te vezi pe tine însăși
Visătoare, surâzândă.

I

Pe un deal răsare luna ca o vatră de jărat,ic,
Rumenind străvechii codri și castelul singuratic
Și-a râurilor ape ce sclipesc fugind în ropot. —
De departe 'n văi coboară tânguiosul glas de clopot ;
Pe de-asupra de prăpăstii sânt zidiri de cetățue,
Acățat de pietre sure un voinic cu greu le sue ;
Așezând genunchiu și mâna când pe-un colț când pe
'alt colț.

Au ajuns să rupă gratii ruginite-a unei bolți
Și pe-a degetelor vârfuri în etacul tăinuit
Intră — unde zidul negru într'un arc a 'ncremenit.
Ci prin flori întrețesute, printre gratii luna moale
Sfiicioasă și smerită și-au vărsat razele sale ;

Unde-ajung par văruite zid, podele ca de cridă,
 Pe-unde nn — părea că umbra cu cărbune-i zugrăvită.
 Iar de sus până 'n podele un painjen, prins de vrajă,
 A țesut subțire pânză străvezie ca o mreajă;
 Tremurând ea licurește și se pare a se rumpe,
 Incărcată de o bură, de un colb de pietre scumpe.
 După pânza de painjen doarme fata de 'mpărat.
 Inecată de lumină e întinsă în crivat;
 Al ei chip se zugrăvește plin și alb : cu ochiu-l măsurii
 Prin ușoara 'nvinețire a subțirilor mătăsuri;
 Ici și colo a ei haină s'a desprins din sponci și-arată
 Trupul alb în goliciunea-i, curăția ei de fată.
 Răsfiratul păr de aur peste perini se 'mprăstie,
 Tâmpla bate liniștită ca o umbră viorie,
 Și sprâncenele arcate fruntea albă i-o închee,
 Ce o singură trăsură măestrit le încondee;
 Sub pleoapele închise globii ochilor se bat,
 Brațul ei atârnă leneș peste marginea de pat,
 De a vârstii ei căldură fragii sânului se coc,
 A ei gură-i descleștată de-al suflării sale foc.
 Ea zâmbind își mișcă dulce a ei buze mici, subțiri;
 Iar pe patu-i și la capu-i presurați-s trandafiri.
 Iar voinicul s'apropie și cu mâna sa el rumpe
 Pânza cea acoperită de un colb de pietre scumpe;
 A frumuseții haruri goale ce simțirile-i adapă,
 Incăperile gândirii mai nu pot să le încapă.
 El în brațe prinde fata, peste față i se 'nclină,
 Pune gura lui fiebinte pe-a ei buze ce suspină,
 Și inelul scump e-l scoate de pe degetul cel mic —
 Și-apoi pleacă iar în lume năsdrașvanul cel voinic.

II

Ea a doua zi se miră, cum de firele sânt rupte,
 Și 'n oglindă a ei buze vede vinete și supte. —
 Ea zâmbind și trist se uită, șoptește blând din gură :
 „Sburător cu negre plete, vin' la noapte de mă fură”

III

Fiecine, cum i-e vrerea, despre fete samă dee-și —
 Dar ea samănă celora îndrăgiți de singuri ei-și.
 Și Narcis văzându-și fața în oglinda sa, isvorul,
 Singur fuse îndrăgitul, singur el îndrăgitorul.
 Și de s'ar putea pe dânsa cineva ca să o prindă
 Când cu ochii mari, sălbatici se privește în oglindă,
 Subțiindu-și gura mică și chemându-se pe nume
 Și fiindu-și sie dragă cum nu-i este nime 'n lume,
 Atunci el cu o privire nălucirea i-ar discoase
 Cumcă ea — frumoasa fată — a găcit că e frumoasă.
 Idol tu ! răpire minții ! cu ochi mari și părul des,
 Pentr'o inimă fecioară mândru idol ți-ai ales !
 Ce șoptește ea în taină când privește cu mirare
 Al ei chip gingaș și tânăr, dela cap pân'la picioare ?
 „Vis frumos avut-am noaptea. A venit un sburător
 Și strângându-l tare 'n brațe, era mai ca să-l omor..
 Și de-aceia, când mă caut în păretele de-oglinzi,
 Singurică 'n cămăruță brațe albe eu întinz
 Și mă 'mbrac în părul galbăn, ca în straiu ușor țesut,
 Și zărind rotundu-mi umăr mai că-mi vine să-l sărut.
 Și atunci de sfiițiune mi-ese sângele 'n obraz —
 Cum nu vine sburătorul, ca la pieptul lui să caz ?
 Dacă boiul mi-l îmmlădiu, dacă ochii mei îmi plac,
 E temeiul că acestea fericit pe el îl fac.
 Și mi-s dragă mie însămi, pentrucă-i sânt dragă lui —
 Gură tu ! învață minte, nu mă spune nimărui,
 Nici chiar lui, când vine noaptea lângă patul meu tiptil
 Doritor ca o femee și viclean ca un copil”.

IV

Astfel vine 'n toată noaptea sburător la al ei pat.
 Se trezi din somn de-odată de sărutu-i fermecat ;
 Și atuncea, când spre ușă el se 'ntoarce ca să fugă,
 Ea-l oprește 'n loc cu ochii și c'o mult smerită rugă :
 „O rămâi, rămâi la mine, tu cu vers duios de foc,
 Sburător cu plete negre, umbră fără de noroc,

Și nu crede că în lume, singurel și rătăcit,
 Nu-i găsi un suflet tânăr ce de tine-i îndrăgit.
 O, tu umbră pieritoare cu adâncii, triștii ochi,
 Dulci-s ochii umbrei tale — nu le fie de deochi !”
 El s'așează lângă dânsa și o prinde de mijloc,
 Ea șoptește vorbe arse de al buzelor ei foc :

„O șoptește-mi — zice dânsul — tu cu ochii plini d'eres
 Dulci cuvinte ne 'nțelese, însă pline de 'nțeles.
 Al vieții vis de aur ca un fulger, ca o clipă-i,
 Și-l visez, când cu-a mea mână al tău braț rotund
 [îl pipăiu,

Când pui capul tu pe pieptu-mi și bătăile îi numeri,
 Când sărut cu 'mpătimire ai tăi albi și netezi umeri
 Și când sorb al tău răsuflet în suflarea vieții mele,
 Și când inima ne crește de un dor, de-o dulce jele ;
 Când pierdută razimi fața de-arzătorul meu obraz,
 Părul tău bălăiu și moale de mi-l legi după grumaz,
 Ochii tăi pe jumătate de-i închizi, mi'ntinzi o gură,
 Fericit mă simt atuncea cu asupra de măsură.
 Tu ! !... Nu vezi... nu-ți aflu nume... Limba 'n gură
 [mi se leagă

Și nu pot să-ți spun odată cât—ah ! cât îmi ești de
 [dragă !”

Ei șoptesc, multe și-ar spune și nu știu de-unde să
 [nceapă,
 Căci pe rând și-astupă gura, când cu gura se adapă.
 Unu 'n brațele altuia tremurând ei se sărută,
 Numai ochiul e vorbaret, iară limba lor e mută.
 Ea-și acopere cu mâna fața roșă de sfieală,
 Ochii 'n lacrimi și-i ascunde într'un păr ca de peteală.

V

S'au făcut ca ceara albă fața roșă ca un măr
 Și atâta de subțire, să o tai c'un fir de păr.
 Și costița ta bălae o aduni la ochi plângând,
 Inimă făr' se nădejde, suflete bătut de gând.
 Toată ziua la fereastră suspinând nu spui nimică ;
 Ridicând a tale gene, al tău suflet se ridică ;

Urmărind pe ceruri limpezi, cum plutește o ciocârlie,
 Tu ai vrea să spui să ducă cătră dânsul o solie,
 Dar ea sboară... Tu, cu ochiul plutitor și 'ntunecos,
 Stai cu buze descleștate de un tremur dureros.
 Nu-ți mai scurge ochii tineri, dulcii cerului fiastri,
 Nu uita că 'n lacrimi este taina ochilor albastru.
 Stele rare din tărie cad ca picuri de argint
 Și seninul cer albastru mândru lacrimile-l prind;
 Dar, dacă ar cădea toate, el rămâne trist și gol,
 N'ai putea să faci cu ochii înălțimilor ocol.
 Noaptea stelelor, a lunei, a oglinzilor de râu
 Nu-î ca nopatea cea mocnită și pustie din sicriu;
 Și din când în când vărsate, mândru lacrimile-ți șed:
 Dar de seci întreg isvorul, atunci cum o să te văd?
 Prin ei curg rumenirea, mândră ca de trandafiri,
 Și zăpada viorie din oorajii tăi subțiri.
 Apoi noaptea lor albastră, a lor dulce vecinicie
 Ce ușor se mistuește prin plânsorile pustie...
 Cine e nerod să ardă în cărbuni smarandul rar
 Și-a lui vecinică lucire s'o strivească în zădar?
 Tu-ți arzi ochii și frumuseța... Dulce noaptea lor se
 [stânge'
 Și nici știi ce pierde lumea. Nu mai plânge, nu mai
 [plânge !

VI

O, tu craiu cu barba 'n noduri ca și câlții când nu-
 [perii,
 Tu în cap nu ai grăunte, numai pleavă și pusderii.
 Bine-ți pare să fii singur, craiu bătrân fără de minți,
 Și oftezi dup'a ta fată cu ciubucul între dinți?
 Să te primblî și să numeri scânduri albe în cerdac?
 Mult bogat ai fost odată, mult rămas-ai tu sărac!
 Alungat-o-ai pe dânsa, ca departe de părinți
 În coliba împistrită ea să nasc' un puiu de prinț.
 În zădar ca s'o mai cate tu trimiți în lume crainic,
 Nimeni n'a află locașul, unde ea s'ascunde tainic.

VII

Sură-i sara cea de toamnă; de pe lacuri apa sură
 Infunda mișcarea-i creață între stuf la iezătură;
 Iar pădurea lin suspină, și prin frunzele uscate
 Rânduri, rânduri trece-un freamăt, ce le scutură pe
 [toate.

De când codrul, dragul codru, troenindu-și frunza
 [toată,

Iși deschide-a lui adâncuri fața lunei să le bată,
 Tristă-i firea; iară vântul spărios v'o creangă farmă,
 Singuraticisivoare fac cu valurile larmă.

Pe poteca dinspre codri cine oare se coboară?

Un voinic cu ochi de vultur lungă vale o măsoară.

Șapte ani decând plecat-ai sburător cu negre plete,

Și-ai uitat de soarta mândrei, iubitoarei tale fete!

Și pe câmpul gol el vede un copil umblând desculț

Și cerând ca să adune într'un cârd bobocii mulți.

— „Buna vreme, măi băete!” — „Mulțămim, voinic
 [străin!”

— Cum te chiamă, măi copile!” — „Ca pe tată-meu —
 [Călin.

Mama-mi spune câte-odată, de-o întreb: al cui-s
 [mamă'

„Sburătoru-ți este tată, și pe el Călin îl chiamă“.

Când l-aude numai dânsul își știa inima lui,

Căci copilul cu bobocii era chiar copilul lui.

Atunci intră în colibă, și pe capătu-unei laiți

Lumina cu mucul negru într'un hârb un roș opaiț;

Se coceau pe vatra sură două turte în cenușă,

Un papuc e sub o grindă, iară altul după ușă;

Hârâită, nodoroasă stă în col râșnița veche;

În cotlon torcea motanul pieptănându-și o ureche;

În cotlon torcea motanul pieptănându-și o ureche;

Sub icoana afumată unui sfânt cu comanac

Arde 'n candel' o lumină cât un sâmbure de mac,

Pe-a icoanei policioară busuioc și mint' uscată

Implu casa 'ntunecoasă de-o mireasmă pipărată;

Pe cuptiorul uns cu humă și pe coșcovii păreți
 Zugrăvit-au c'un cărbune copilașul cel isteț
 Purceluși cu coada sfredel și cu bețe 'n loc de labă,
 Cum mai bine i se șede unui purceluș de treabă.
 O beșică 'n loc de sticlă e întinsă 'n ferăstrue
 Printre care trece-o dungă mohorâtă și gălbue.
 Pe un pat de scânduri goale doarme tânăra nevestă
 În mocnitul întuneric și cu fața spre fereastă.
 El s'așează lângă dânsa, fruntea ei o netezește,
 O desmiardă cu durere, suspinând o drăgostește,
 Pleacă gura la ureche-i, blând pe nume el o chiamă,
 Ea ridică somnoroasă lungă genelor maramă,
 Spăriet la el se uită... i se pare că visează;
 Ar zâmbi și nu se 'ncrede, ar răcni și nu cutează.
 El din patu-i o ridică și pe pieptul lui și-o pune,
 Inima-i svâcnește tare, viața par'că se răpune.
 Ea se uită, se tot uită, un cuvânt măcar nu spune,
 Râde doar' cu ochii'n lacrimi, spărietă de-o minune,
 Și-apoi îi sucește părul pe-al ei deget alb, subțire,
 Iși ascunde fața roșă l'a lui piept duios de mire.
 El ștergarul i-l desprinde și-l împinge lin la vale,
 Drept în creștet o sărută pe-al ei păr de aur moale
 Și bărbia i-o ridică, s'uită 'n ochi-i plini de apă,
 Și pe rând și-astupă gura, când cu gura se adapă.

VIII

De trecu codrii de aramă, de departe vezi albind
 Și-auzi mândra glăsuire a pădurii de argint.
 Acolo, lângă isvoare, iarba pare de omăt,
 Flori albastre tremur' ude în văzduhul tămâiet;
 Pare-că și trunchii vecinici poartă suflete sub coajă
 Ce suspină printre ramuri cu a glasului lor vrajă.
 Iar prin mândrul întuneric al pădurii de argint
 Vezi isvoare sdrumicate peste pietre licurind;
 Ele trec cu harnici unde și suspină 'n flori molatic,
 Când coboară 'n ropot dulce din tăpșanul prăvălatic,

Ele sar în bulgări fluizi peste prundul din răstoace,
 În cuiar rotind de ape, peste care luna zace.
 Mii de fluturi mici albaștri, mii de roiuri de albine
 Curg în râuri sclipitoare peste flori de miere pline ;
 Implu aerul văratic de mireasmă și răcoare
 A popoarelor de muște sărbători murmuitoare.
 Lângă lacul care 'n tremur somnoros și lin se bate,
 Vezi o masă mare 'ntinsă cu făclii prea luminate,
 Căci din patru părți a lumii împărați și 'mpărătese
 Au venit ca să serbeze nunta gingașei mirese :
 Feți-frumoși cu păr de aur, smei cu solzii de oțel,
 Cititorii cei de zodii și șagalnicul Pepele.
 Iată craiul, socru mare, răzimat în jilț cu spată,
 El pe capu-i poartă mitră și-i cu barba pieptănată.
 Țapăn, drept, cu șkiptru'n mână șede'n perine de puf
 Și cu crengi îl apăr' pajii de muscuțe de zăduf...
 Acum iată că din codru și Călin mirele ese
 Care ține 'n a lui mână mâna gingașei mirese.
 Ii foșnea uscat pe frunze poala lung'a albei rochi,
 Fața-i roșie ca mărul, de noroc i-s umezi ochii.
 La pământ mai că ajunge al e ărpide aur moale,
 Care-i cade peste brațe, peste umerele goale ;
 Astfel vine mlădioasă, trupul ei frumos îl poartă,
 Flori albastre are 'n păru-i și o stea în frunte poartă.
 Socrul roagă 'n capul mesei să poftească să se pună
 Nunul mare, mândrul soare, și pe numă, mândra lună.
 Și s'așează toți la masă, cum li-s anii, cum li-i rangul ;
 Lin vioarele răsună, iară cobza ține hangul.
 Dar ce sgomot se aude ? Bâzâit ca de albine ?
 Toți se uită cu mirare și nu știu de unde vine,
 Până văd painjenișul între tufe ca un pod
 Peste care trece 'n sgomot o mulțime de norod.
 Trec furnici ducând în gură de făină marii saci,
 Ca să coacă pentru nuntă și plăcinte și colaci,
 Și albinele-aduc miere, aduc colb mărunț de aur,
 Ca cercei din el să facă cariul, care-i meșter faur.
 Iată vine nunta 'ntreagă — vornicel e-un grierel,
 Ii sar purici înainte cu potcoave de oțel ;

În veșmânt de catifele un bondar rotund în pântec
 Somnoros pe nas ca popii glăsuește 'ncet un cântec;
 O cojiță de alună trag locuste, podu-l scutur,
 Cu musteața răsucită șade 'n ea un mire flutur;
 Fluturi mulți de multe neamuri vin în urma lui un
 [lanț,
 Toți cu inime ușoare, toți șagalnici și berbanți;
 Vin tântarii, lăutarii, gândăceii, cărăbușii,
 Iar mireasa viorică i-aștepta 'ndărătul ușii.
 Și pe masa 'mpărătească sare-un grier, crainic sprinten,
 Ridicat în două labe s'a 'nchinat bătând din pinten.
 El tușește, își închee haina plină de șirături:
 „Să ertați, boieri, ca nunta s'o pornim și noi alături”.

EPIGONII

Când privesc zilele de-aur a scripturilor române,
Mă cufund ca într'o mare de visări dulci și senine
Și în jur parcă-mi colindă dulci și mândre primăveri
Sau văd nopți ce'ntind deasupra-mi oceanele de stele
Zile cu trei sori în frunte, verzi dumbrăvi cu filomele
Cu isvoare-ale gândirii și cu râuri de cântări.

Văd poeți, ce-au scris o limbă ca un fagure de miere :
Cichindeal gură de aur, *Mumulean* glas cu durere,
Prale firea cea întoarsă, *Daniil* cel trist și mic,
Văcărescu cântând dulce a iubirii primăvară,
Cantimir croind la planuri din cuțite și pahare,
Beldiman vestind în stihuri pe rășboiul inimic.

Liră de argint, *Sihleanu*, — *Donici* cuib de'nțelepciune
Care, cum rar se întâmplă, ca să mediteze pune
Urechile ce-s prea lungi ori coarnele dela cerb ;
Unde-i boul lui cuminte, unde-i culpea diplomată ?
S'au dus toți, s'au dus cu toate pe o cale ne'nturnată,
S'a dus *Pan*, finul *Pepelei*, cel isteț ca un proverb.

Eliad zidea din visuri și din basme seculare
Delta biblicelor sfinte, profețiilor amare, —
Adevăr scaldat în mite, sfinx pătruns de înțeles :
Munte cu capul de piatră de furtune detunată,
Stă și azi în fața lumii o enigmă ne'splicată,
Și veghiaz'o stâncă arsă dintre nouri de eres.

Bolliac cânta iobagul și-a lui lanțuri de aramă :
 L'ale țării flamuri negre *Cârlova* oștirea chiamă,
 În prezent vrăjește umbre dintr'al secolilor plan ;
 Și ca Byron, treaz de vântul cel sălbatic al durerii,
 Palid stânge — *Alecsandrescu* sfânta candel'a sperării,
 Descifrând eternitatea din ruina unui an.

Pe-un pat alb ca un liņțoliu zace lebăda murindă,
 Zace palida vergină cu lungi gene, voce blândă, —
 Viața-i fu o primăvară, moartea-o părere de rău :
 Iar poetul ei cel tânăr o privea cu îmbătare,
 Și din liră curgeau note și din ochi lacrimi amare,
 Și astfel *Bolintineanu* începu cântecul său.

Murășan scutură lanțul cu-a lui voce ruginită,
 Rumpe coarde de aramă cu o mână amorțită,
 Chiamă piatra să învie ca și miticul poet,
 Smulge munților durerea, brazilor destinul spune,
 Și bogat în sărăcia-i ca un astru el apune,
 Preot deșteptării noastre, semnelor vremii profet.

Iar *Negruzzi* șterge colbul de pe cronice bătrâne,
 Căci pe mucedele pagini stau domniile române,
 Scrise de mâna cea veche a 'nvățaților mireni ;
 Moae pana în coloarea unor vremi de mult trecute,
 Zugrăvește din nou iarăși pânzele posomorâte,
 Ce-arătau faptele crunte unor domni tirani, vicleni.

Și-acel rege-al poeziei vecinic tânăr și ferice,
 Ce din frunză îți doinește, ce cu fluerul îți zice,
 Ce cu basmul povestește — veselul *Alecsandri*,
 Ce 'nșirând mărgăritare pe a stelei blondă rază,
 Acum secolii străbate, o minune luminoasă,
 Acum râde printre lacrimi, când o cântă pe *Dridri*.

Sau visând o umbră dulce cu de-argint aripe albe,
 Cu doi ochi ca două basme mistice, adânce, dalbe,
 Cu zâmbirea de vergină, cu glas blând, duios încet,

El îi pune pe-a ei frunte mândru diadem de stele,
 Și așează 'n tron de aur să domnească lumi rebele
 Și iubind-o fără margini scrie „Visul de poet”.

Sau visând cu doina tristă a voinicului de munte
 Visul apelor adânce și al stâncilor cărunte,
 Visul selbelor bătrâne de pe umerii de deal,
 El deșteaptă 'n sânul nostru dorul țării cei străbune,
 El revoacă 'n dulci icoane a istoriei minue,
 Vremea lui Ștefan cel Mare, zimbru sombru și regal

Iară noi? noi, epigonii?... Simțiri reci, arfe sdrobite,
 Mici de zile, mari de patimi, inimi bătrâne, urâte,
 Măști râzânde, puse bine pe-un caracter inimic:
 Dumnezeu nostru: umbră, patria noastră: o frază,
 In noi totul e spoială, totu-i lustru fără bază;
 Voi credeți în scrisul vostru, *noi nu credem în nimic!*

Și de-aceia spusa voastră era sfântă și frumoasă,
 Căci de minți era gândită, căci din inimi era scoasă,
 Inimi mari, tinere încă, deși voi sânteți bătrâni.
 S'a întors mașina lumii: cu voi *viitorul* trece;
 Noi în noi n'avem nimica, totu-i calp, totu-i străin!

Voi, pierduți în gânduri sfinte, convorbeați cu idealuri
 Noi cârpim cerul cu stele, noi mânjim marea cu valuri
 Căci al nostru-i sur și rece-marea noastră-i de îngheț
 Voi urmați cu răpejune cugetările regine,
 Când plutind pe aripi sfinte printre stelele senine,
 Pe-a lor urme luminoase voi asemenea mergeți.

Cu-a ei candelă de aur palida înțelepciune.
 Cu zâmbirea ei regală, ca o stea ce nu apune
 Lumina vieții voastre drum de roze semănat.
 Sufletul vostru un înger, inima voastră o liră,
 Ce la vântul cald ce-o mișcă cântări molcome respiră;
 Ochiul vostru vedea 'n lume de icoane un palat.

Noi? Privirea scrutătoare ce nimica nu visează,
 Ce tablourile minte, ce simțirea simulează,
 Privim reci la lumea asta — vă numim vizionari,
 O convenție e totul; ce-i azi drept mâne-i minciună;
 Ați luptat luptă deșartă, ați vânat țintă nebună,
 Ați visat zile de aur pe-astă lume de amar.

„Moartea succede vieții, viața succede la moarte”,
 Alt sens n'are lumea asta, n'are alt scop, altă soarte;
 Oamenii din toate cele fac icoană și simbol,
 Numesc sfânt, frumos și bine ce nimic nu însemnează,
 Impărțesc a lor gândire pe sisteme numeroase
 Și pun haine de imagini pe cadavrul trist și gol.

Ce e cugetarea sacră? Combinare măestrită
 Unor lucruri n'esistente, carte tristă și 'ncâlcită
 Ce mai mult o încifrează cel ce vrea a descifra.
 Ce e poezia? Inger palid cu priviri curate,
 Voluptos joc cu icoane și cu glasuri tremurate,
 Straiu de purpură și aur peste țărâna cea grea.

Rămâneți dară cu bine, sfinte firi vizionare,
 Ce faceți calul să cânte, ce puneți steaua să sboare,
 Ce creați o altă lume pe-astă lume de noroiu.
 Noi reducem tot la praful azi în noi, mâni în ruină;
 Proști și genii, mic și mare, sunet, sufletul, lumină—
 Toate-s praful... *Lumea-i cum este...* și ca dânsa sântem
 [noi.]

SCRISOAREA I

Când cu gene ostenite sara suflu 'n lumânare,
Doar ceasornicul urmează lung' a timpului cărare -
Căci perdelele 'ntr'o parte când le dai, și în odaie
Luna varsă peste toate voluptoasa ei văpae,
Ea din noaptea amintirii o vecie 'ntreagă scoate
De dureri, pe care însă le simțim ca 'n vis pe toate

Lună tu, stăpân' a mării, pe a lumii boltă luneci
Și gândirilor dând viață, suferințele întuneci;
Mii pustiuri scânteiază sub lumina ta fecioară
Și câți codri-ascund în umbră strălucire de isvoare!
Peste câte mii de valuri stăpânirea ta străbate,
Când plutești pe mișcătoarea mărilor singurătate!
Câte țărături înflorite, ce palate și cetăți
Străbătute de-al tău farmec ție singură-ți arăți!
Și în câte mii de case lin pătruns-ai prin ferești.
Câte frunți pline de gânduri, gânditoare le privești!
Vezi pe-un rege ce 'mpânzește globu 'n planuri pe un
[veac,

Când la ziua cea de mâne abia cuget' un sărac...
Deși trepte osebite le-au ieșit din urna sorții,
Deopotrivă-i stăpânește raza ta și geniul morții;
La același șir de patimi deopotrivă fiind robi,
Fie slabi, fie puternici, fie genii ori neghiobi!
Unul caută 'n oglindă de-și buclează al său păr;
Altul caută în lume și în vreme adevăr,

De pe galbenele file el adună mii de coji,
 A lor nume trecătoare le însamnă pe răboj;
 Iară ~~altu~~ 'mparte lumea de pe scândura tărăbii,
 Scotind cât aur marea poartă 'n negrele-i coră-
 [bii.

Iar colo bătrânul dascăl cu-a lui haină roasă 'n coate
 Intr'un calcul fără capăt tot socoate și socoate
 Și de frig la piept și 'nchee tremurând halatul vechiu,
 Iși înfundă gâtul 'n guler și humbacul în urechi:
 Uscățiv așa cum este, gârbovit și de nimic,
 Universul fără margini e în degetul lui mic,
 Căci sub frunte-i viitorul și trecutul se încheagă,
 Noaptea adânc' a vecinicii el în șiruri o desleagă;
 Precum Atlas în vechime sprijinea cerul pe umăr,
 Așa el sprijină lumea și vecia într'un număr.

Pe când luna strălucește peste-a tomurilor bracuri,
 Intr'o clipă-l poartă gândul îndărăt cu mii de veacuri,
 La 'nceput, pe când ființă nu era, nici neființă,
 Pe când totul era lipsă de viață și voință,
 Când nu s'ascundea nimica, deși tot era ascuns...
 Când pătruns de sine însuși odihnea cel nepătruns.
 Fu prăpastie? genune? Fu noian întins de apă?
 N'a fost lume pricepută și nici minte s'o priceapă
 Căci era un întuneric ca o mare fără' o rază,
 Dar nici de văzut nu fuse și nici ochiu care s'o vază.
 Umbra celor nefăcute nu 'ncepuse-a se desface,
 Și în sine împăcată stăpânea eterna pace !...
 Dar deodat' un punct se mișcă... cel întâiu și singur.

[Iată-l
 Cum din chaos face mumă, iară el devine Tatăl...
 Punctu-acela de mișcare, mult mai slab ca boabal
 [spumii

E stăpânul fără margini peste marginile lumii...
 De-atunci negura eternă se desface în făși,
 De atunci răsare lumea, lună, soare și stihii...
 De atunci și până astăzi colonii de lumi pierdute
 Vin din sure văi de chause pe cărări necunoscute

Și în roiuri luminoase isvorând din infinit,
 Sânt atrase în viață de un dor nemărginit,
 Iar în lumea asta mare, noi copii ai lumii mici
 Facem pe pământul nostru mușunoaie de furnici;
 Microscopice popoare, regi, oșteni și învățați
 Ne succedem generații și ne credem minunați;
 Muști de-o zi pe-o lume mică de se măsură cu cotu
 În acea nemărginire ne 'nvârtim uitând cu totul
 Cumcă lumea asta 'ntreagă e o clipă suspendată,
 Că 'ndărătu-i și 'nainte-i întuneric se arată.
 Precum pulberea se joacă în imperiul unei raze, —
 Mii de fire viorie ce cu raza încetează, —
 Astfel, într'a veciniciei noapte pururea adâncă,
 Avem clipa, avem raza care tot mai ține încă...
 Cum s'o stânge, totul piere, ca o umbră 'n întuneric,
 Căci e vis al neființii universul cel himeric...

În prezent cugetătorul nu-și oprește a sa minte,
 Ci 'ntr'o clipă gându 'l duce mii de veacuri înainte;
 Soarele, ce azi e mândru, el îl vede trist și roș
 Cum se 'nchide ca o rană printre nori întunecoși,
 Cum planeteii toți înghiață și s'asvârl rebeli în spațiu
 Ei, din frânele luminii și a soarelui scăpați;
 Iar catapeteasma lumii în adânc s'au înegrit,
 Ca și frunzele de toamnă toate stelele-au pierit:
 Timpul mort și 'ntinde trupul și devine vecinicie,
 Căci nimic nu se întâmplă în întinderea pustie,
 Și în noaptea neființii totul cade, totul tace,
 Căci în sine împăcată reîncep' eterna pace...

.
 Incepând la talpa însăși a mulțimii omenești
 Și suind în susul scării pân' la frunțile crăești,
 De-a vieții lor enigmă îi vedem pe toți munciiți,
 Făr' a ști să spunem care ar fi mai nenorociți...
 Unul e în toți, tot astfel precum una e în toate:
 De asupra tuturoră se ridică cine poate,

Pe când alții stând în umbră și cu inima smerită,
 Neștiuți se pierd în taină ca și spuma nezărită. —
 Ce-o să-i pese soartei oarbe ce vor ei sau ce gândesc?...
 Ca și vântu 'n valuri trece peste traiul omenesc.
 Fericească-l scriitorii, toată lumea recunoască-l...
 Ce-o să aibă din acestea pentru el, bătrânul dascăl?
 Nemurire se va zice. Este drept că viața 'ntreagă,
 Ca și edera de un arbor, de-o idee i se leagă.
 „De-oiu muri — își zise 'n sine — al meu nume o

[să-l poarte

Secolii din gură 'n gură și l-or duce mai departe
 De a pururi, pretutindeni; în ungherul unor crieri
 Și-or găsi, cu al meu nume, adăpost a mele scrieri!"
 O sărmane! ții tu minte câte 'n lume-ai auzit,
 Ce-ți trecu pe dinanite, câte singur ai vorbit?
 Prea puțin. De ici, de colo de imagine-o fâșie,
 Vre o umbră de gândire ori un petec de hârtie,
 Și când propria ta viață singur n'o știi pe de rost,
 O să-și bată alții capul s'o pătrunză cum a fost?
 Poate vr'un pedant cu ochii cei verzui, peste un veac,
 Printre tomuri brăcuite așezat și el, un brac,
 Aticismul limbii tale o să-l pună cântar,
 Colbul ridicat din carte-ți l-o sufla din ochelari
 Și te-o strânge 'n două șiruri, așezându-te la coadă,
 In vr'o notă prizărită sub o pagină neroadă.

Poți zidi o lume 'ntreagă, poți s'o sfărâmi... ori ce-a
 'spune,

Peste toate o lopată de țărână se depune.
 Mâna care-au dorit sceptrul universului și gânduri
 Ca-au cuprins tot universul încap bine 'n patru
 [scânduri...

Or să vie pe-a ta urmă în convoiu de 'nmormântare,
 Splendid ca o ironie, cu priviri nepăsătoare...
 Iar deasupra tuturor va vorbi vr'un mititel,
 Nu slăvindu-te pe tine... lustruindu-se pe el
 Sub a numelui tău umbră. Iată tot ce te așteaptă.
 Ba să vezi... posteritatea este încă și mai dreaptă.

Neputând să te ajungă, crezi c'or vrea să te admire?
 Ei vor aplauda de sigur biografia subțire
 Care s'o 'ncerca s'arate că n'ai fost vr'un lucru mare
 C'ai fost un om cum sânt și dâșii... Măgulit e fiecare
 Că n'ai fost mai mult ca dânsul. Și prostativele nări
 Și le umflă orișicine în savante adunări,
 Când de tine se vorbește. S'a 'nțeles de mai 'nainte
 Cu-o ironică grimasă să te laude 'n cuvinte.
 Astfel încăput pe mâna a orcării, te vor drege,
 Rele-or zice că sânt toate câte nu vor înțelege...
 Dar afară de acestea, vor căta vieții tale
 Să-i găsească pete multe, răutăți și mici scandale...
 Astea toate te apropie de dâșii... Nu lumina
 Ce în lume-ai revărsat-o, ci păcatele și vina,
 Oboseala, slăbiciunea, toate relele ce sânt
 Intr'un mod fatal legate de o mână de pământ,
 Toate micile mizerii unui suflet chinuit,
 Mult mai mult îi vor atrage de cât tot ce ai de gândit.

.
 Intre ziduri, printre arbori ce se scutură de floare,
 Cum revarsă luna plină liniștita ei splendoare!
 Și din noaptea amintirii mii de doruri ea ne scoate;
 Amorțită li-i durerea, le simțim ca'n vis pe toate,
 Căci în propria-ne lume ea deschide poarta 'ntrării
 Și ridică mii de umbre după stânsul lumânării...
 Mii pustiuri scânteiază sub lumina ta fecioară,
 Și câți codri-ascund în umbră strălucire de isvoare!
 Peste câte mii de valuri stăpânirea ta străbate,
 Când plutești pe mișcătoarea mărilor singurătate,
 Și pe toți ce'n astă lume sânt supuși puterii sorții
 Deopotrivă-i stăpânește raza ta și geniul morții!

SCRISOAREA III

Un Sultan dintre aceia ce domnesc peste vre-o limbă
Ce, cu-a turmelor pășune, a ei patrie și-o schimbă,
La pământ dormea ținându-și căpătăiu mâna cea
[dreaptă;

Dară ochiu 'nchis afară, înlăuntru se deșteaptă.
Vede cum din ceruri luna lunecă și se coboară
Și s'apropie de dânsul preschimbată în fecioară, —
Înfloreă cărarea ca de pasul blândeii primăveri, —
Ochii ei sânt plini de umbra tăinuitelor dureri.
Codrii se înfiorează de atâta frumusețe,
Apele 'ncrețesc în tremur străveziile lor fețe,
Pulbere de diamante cade fină ca o bură,
Scânteind plutea prin aer și pe toate din natură,
Și prin mândra fermecare sun' o muzică de șoapte;
Iar pe ceruri se înalță curcubeiele de noapte...
Ea, șezând cu el alături, mâna fină i-o întinde,
Părul ei cel negru 'n valuri de mătasă se desprinde;
— „Las' să leg a mea viață de a ta... In brațu-mivino,
Și durerea mea cea dulce cu durerea ta alin'o...
Scris în cartea vieții este și de veacuri și de stele
Eu să fiu a ta stăpână, tu stăpân vieții mele”.

Și cum o privea Sultanul, ea se 'ntunecă... dispăre;
Iar din inima lui simte un copac cumcă răsare,
Care crește într'o clipă ca în veacuri, mereu crește,
Cu-a lui ramuri peste lume, peste mare se lățește.

Umbra lui cea uriașă orizontul îl cuprinde
 Și sub dânsul universul într'o umbră se întinde,
 Iar în patru părți a lumii vede șiruri munții mari,
 Atlasul, Caucazul, Taurul și Balcanii seculari ;
 Vede Eufратul și Tigris, Nilul, Dunărea bătrână, —
 Umbra arborelui falnic peste toate e stăpână.
 Astfel Asia, Europa, Africa cu-a ei pustiuri
 Și corăbiile negre legănându-se pe râuri,
 Valurile verzi de grăe legănându-se pe lanuri,
 Mările țărnuitoare și cetăți lângă limanuri,
 Toate se întind nainte-i... ca pe-un uriaș covor,
 Vede țară lângă țară și popor lângă popor, —
 Ca prin neguri alburie se străvăd și se prefac
 În întinsă 'mpărăție sub o umbră de copac.

Vulturii porniți la ceruri pân' la ramuri nu ajung ;
 Dar un vânt de biruință se pornește îndelung
 Și lovește rânduri, rânduri în frunzișul sunător,
 Strigăte de Allah ! Allah ! se aud pe sus prin nori.
 Sgomotul creștea ca marea turburată și înaltă,
 Urlete de bătălie s'alungau după olaltă ;
 Inșă frunzele-ascuțite se îndoaie după vânt
 Și deasupra Romei nouă se înclină la pământ.

Se cutremură Sultanul... se deșteaptă... și pe cer
 Vede luna ce plutește peste plaiul Eschișer.
 Și privește trist la casa Șeihului Edebali ;
 După gratii de fereastră o copilă el zări
 Ce-i zâmbește mlădioasă ca o creangă de alun ;
 E a Șeihului copilă, e frumoasa Malcatun.
 Atunci el pricepe visul că-i trimis dela profet,
 Că pe-o clipă se 'nălțase chiar în raiu la Moha-
 [met,
 Că din dragostea-i lumească un imperiu se va naște
 Ai căruia ani și margini numai cerul le cunoaște.

Visul său se 'nfiripează și se 'ntinde vulturește,
 An cu an împărăția tot mai largă se sporește,

Iară flamura cea verde se înalță an cu an.
 Neam cu neam urmându-i sborul și sultan după sultan;
 Astfel țară după țară drum de glorie-i deschid...
 Până 'n Dunăre ajunge furtunosul Baiazid...

La un semn, un țarm de altul, legând vas de vas, se
 [leagă,

Ieniceri, copii de suflet ai lui Allah și Spahii
 Vin de 'ntunecă pământul la Rovine în câmpii.
 Răspândindu-se în roiuri, întind corturile mari...
 Numa 'n zarea depărtată sună codrul de stejari.

Iată vine-un sol de pace c'o năframă 'n vârf de băț.
 Baiazid, privind la dânsul, îl întreabă cu dispreț:
 —„Ce vrei tu?”

—„Noi? Bună pace! Și de n'o fi cu bănat,
 Domnul nostru-ar vrea să vază pe măritul împărat”.
 La un semn deschisă-i calea și s'apropie de cort
 Un bătrân atât de simplu după vorbă, după port.
 —„Tu ești Mircea?”

—„Da 'mpărate!”

—„Am venit să mi te 'nchini,
 Să nu schimb a ta coroană într'o ramură de spini”.
 —„Orice gând ai, împărate, și oricum vei fi sosit,
 Cât sântem încă pe pace, eu îți zic: Bine-ai venit!
 Despre partea închinării însă, Doamne, să ne erți.
 Dar acu vei vrea cu oaste și războiu ca să ne cerți,
 Ori vei vrea să faci întoarsă de pe-acuma a ta cale,
 Să ne dai un semn și nouă de mila Măriei-Tale...
 De-o fi una, de-o fi alta... Ce e scris și pentru noi,
 Bucuroși le-om duce toate, de e pace, de-i războiu”.
 —„Cum? Când lumea mi-e deschisă, a privi gândești
 [că pot

Ca întreg Aliotmanul să se 'mpiedice de-un ciot?
 O, tu nici visezi, bătrâne, câți în cale mi s'au pus!
 Toată floarea cea vestită a întregului Apus,
 Tot ce stă în umbra crucii, împărați și regi, s'adună
 Să dea piept cu uraganul ridicat din semilună.

S'a 'mbrăcat în zale lucii cavalerii dela Malta
 Papa cu-a lui trei coroane, puse una peste alta,
 Fulgerele adunat-au contra fulgerului care
 În turbarea-i furtunoasă a cuprins pământ și mare.
 'au avut decât cu ochiul cri cu mâna semn a face
 Și Apusul își împinse toate neamurile 'ncoace ;
 Pentru-a crucii biruință se mișcară râuri-râuri
 Ori din codri răscolite ori stârnite din pustiri,
 Sguduind din pace-adâncă ale lumii începuturi,
 Innegrind tot orizontul cu-a lor zeci de mii de scuturi.
 Se mișcau îngrozitoare ca păduri de lănci și săbii,
 Tremura înspăimântată marea de-ale lor corăbii !...
 La Nicopole văzuta-i câte tabere s'au strâns
 Ca să stee înainte-mi ca și zidul neînvins.
 Când văzui a lor mulțime câtă frunză, câtă iarbă,
 Cu o ură ne 'mpăcată mi-am șoptit atunci în barbă,
 Am jurat ca peste dânșii să trec falnic, fără păș,
 Din pristolul dela Roma să dau calului ovăs...
 Și de crunta-mi vijelie tu te aperi c'un toiag ?
 Și, purtat de biruință, să mă 'mpiedic de-un moșneag ?"
 —„De-un moșneag, da, împărate ! Căci moșneagul ce

[privești

Nu e om de rând, el este Domnul Țării-Românești,
 Eu nu ți-ași dori vr'odată să ajungi să ne cunoști,
 Nici ca Dunărea să 'nece spumegând a tale oști.
 După vremuri mulți veniră, începând cu acel oaspe
 Ce din vechi se pomenește, cu Darius al lui Istaspe ;
 Mulți durară, după vremuri, peste Dunăre vr'un pod,
 De-au trecut cu spaima lumii și mulțime de norod ;
 Impărați pe care lumea nu putea să-i mai încapă,
 Au venit și 'nțara noastră de-au cerut pământ și apă.
 Și nu voiu ca să mă laud, nici că voiu să te 'nspăi-
 [mânt :

Cum veniră, se făcură toți o apă și-un pământ.
 Te fălești că înainte-ți răsturnat-ai val-vârtej
 Oștile leite 'n zale de 'mpărați și de viteji ?
 Tu te lauzi că Apusul înainte ți s'a pus ?...
 Ce-i mâna pe ei în luptă, ce-au voit acel Apus ?

Laurii voiau să-i smulgă de pe fruntea ta de fier,
 A credinții biruință căta orice cavalier.
 Eu? Imi apăr sărăcia și nevoile și neamul...
 Și de-aceia tot ce mișcă 'n țara asta, râul, ramul,
 Mi-e prieten numai mie, iară ție dușman este;
 Dușmănit vei fi de toate fără a prinde chiar de veste.
 N'avem oști, dară iubirea de moșie e un zid
 Care nu se 'nfiorează de-a ta faimă, Baiazid!"

Și abia plecă bătrânul... Ce mai freamăt, ce mai sibu-
 [cium...

Codrul clocoti de sgomot și de arme și de bucium
 Iar la poala lui cea verde mii de capete pletoase
 Mii de coifuri lucitoare ies din umbra 'ntunecoasă
 Șălăreții împlu câmpul și roesc după un semn
 Ci în caii lor sălbatici bat cu scările de lemn,
 Pe copite iau în fugă fața negrului pământ,
 Lănci scântee lungi în soare, arcuri se întind în vânt,
 Și ca nouri de aramă și ca ropotul de grindeni,
 Orizontu 'ntunecându-l, vin săgeți de pretutendeni,
 Vâjâind ca vijelia și ca plesnetul de ploae...
 Urlă câmpul și de tropot și de strigăt de bătae.
 În zădar strigă 'mpăratul ca și leul în turbare,
 Umbra morții se întinde tot mai mare și mai mare
 În zadar flamura verde o ridică înspre oaste,
 Căci cuprinsă-i de peire și în față și în coaste;
 Căci se clatină rărite șiruri lungi de bătălie;
 Cad Arabii ca și pâlcuri risipite pe câmpie,
 În genunchi cădeau pedestrii, colo caii se răstoarnă;
 Cad săgețile în valuri care sueră, se țoarnă,
 Și lovind în față 'n spate, ca și crivățul și gerul,
 Pe pământ lor li se pare că se năruie tot cerul...
 Mircea însuși mână 'n luptă vijelia 'ngrozitoare,
 Care vine, vine, vine, calcă totul în picioare.
 Durduind soseau călării ca un zid înalt de suliți,
 Printre cetele păgâne, trec rupându-și large uliți.
 Risipite se 'mprăstie a dușmanilor șiraguri,
 Și, gonind biruitoare, tot veneau a țării steaguri,

Ca potop ce prăpădește, ca o mare turburată.
 Peste-un ceas păgânătatea e ca pleava vânturată.
 Acea grindin' oțelită înspre Dunăre o mână,
 Iar în urma lor se 'ntinde falnic armia română.

Pe când oastea se așează, iată soarele apune,
 Voind creștetele 'nalte ale țării să 'ncunune
 Cu un nimb de biruință : fulger lung încremenit
 Mărginește munții negri în întregul asfințit,
 Păn' ce isvorăsc din veacuri stele una câte una
 Și din neguri, dintre codri, tremurând s'arată luna :
 Doamna mărilor și-a nopții varsă liniște și somn.
 Lângă cortu-i unul dintre fiii falnicului Domn
 Sta zâmbind de-o amintire, pe genunchi scriind o carte
 S'o trimiță dragei sale dela Argeș mai departe :

„De din vale de Rovine
 Grăim, Doamnă, către Tine,
 Nu din gură, ci din carte,
 Că ne ești așa departe.
 Te-am ruga, mări, ruga
 Să-mi trimiți prin cineva
 Ce-i mai mândru 'n valea Ta :
 Codrul cu poenele,
 Ochii cu sprincenele ;
 Că și eu trimite-voiu
 Ce-i mai mândru pe la noi :
 Oastea mea cu flamurile,
 Codrul și cu ramurile,
 Coiful nalt cu penele,
 Ochii cu sprincenele.
 Și să știi că's sănătos,
 Că, mulțămind lui Cristos,
 Te sărut, Doamnă, frumos”.

De-așa vremi se 'nvredniciră cronicarii și rapsozii ;
 Veacul nostru ni-l împlură saltimbancii și Irozii...

In iscoadele bătrâne pe eroi mai pot să caut.
 Au cu lira visătoare ori cu sunete de flaut
 Pot să 'ntîmpin patrioții ce-au venit de-atunci încolo?
 Inaintea acestora tu ascunde-te, Apollo!
 O eroi! care 'n trecutul de măririi vă adumbriseți,
 Ați ajuns acum de modă de vă scot din letopiseți,
 Și cu voi drapându-și nula, vă citează toți nerozii,
 Mestecând veacul de aur în noroiul greu al prozii.
 Rămâneți în umbră sfântă, Basarabi și voi Mușatini,
 Descălecători de țară. dătători de legi și datini,
 Ce cu plugul și cu spada ați întins moșia voastră
 Dela munte pân' la mare și la Dunărea albastră!

Au prezentul nu ni-i mare? N'o să-mi dea ce o să
 [cer?

N'o să aflu între'ai noștri vreun falnic juvaer?
 Au la Sybaris nu sântem lângă capiștea spoelii,
 Nu se nasc gloriei pe stradă și la ușa cafenelii?
 N'avem oameni ce se luptă cu retoricele sulii
 In aplauzele grele a canaliei de ulii,
 Panglicari în ale țării care joacă ca pe funii,
 Măști cu toate de renume din comedia minciunii?
 Au de *patrie*, *virtute* nu vorbește liberalul
 De ai crede că viața-i e curată ca cristalul?
 Nici visezi că înainte-ți stă un stâlp de cafenele,
 Ce își râde de-aste vorbe îngânându-le pe ele.
 Vezi colo pe uriciunea fără suflet, fără cuget,
 Cu privirea 'mpăroșată și la fălci umflat și buget:
 Negru, cocoșat și lacom, un isvor de șiretlicuri,
 La tovarășii săi spune veninoasele-i nimicuri;
 Toți pe buze-având virtute, iar în ei monedă calpă,
 Chintesență de mizerii de la creștet până'n talpă.
 Și de-asupra tuturor, oastea să și-o recunoască,
 Își aruncă pocitura bulbucății ochi de broască...
 Dintr' aceștia țara noastră își alege astăzi solii!
 Oameni vrednici ca să șază în zidirea sfintei Golii,
 In cămeși cu mâneci lunge și pe capete scufie,
 Ne fac legi și ne pun biruri, ne vorbesc filosofie.

Patrioții! Virtușii, ctitori de așezăminte,
 Unde spumegă desfrâul în mișcări și în cuvinte,
 Cu evlavie de vulpe, ca în strane, șed pe locuri
 Și apoi în Sfatul țării se adun', să se admire
 Bulgăroi cu ceafa groasă, grecotei cu nas subțire.
 Toate mutrele acestea sânt pretinse de Roman,
 Toată greco-bulgărimea e nepoata lui Traian.
 Spuma asta 'nveninată, astă plebe, ăst gunoiu
 Să ajungă' a fi stăpână și pe țară și pe noi!
 Tot ce 'n țările vecine e smintit și stârpitură,
 Tot ce-i însemnat cu pata putrejunii de natură,
 Tot ce e perfid și lacom, tot Fanarul, toți iloții,
 Toți se scurseră aicea și formează patrioții,
 Incât fonfii și flecarii, găgăuții și gușații,
 Bâlbâiți cu gura strâmbă sânt stăpânii astei nații!

Voi sânteți urmașii Romei? Niște răi și niște fameni!
 I-e rușine omenirii să vă zică vouă oameni!
 Și această ciumă 'n lume și aceste creaturi
 Nici rușine n'au să iee în smintitele lor guri
 Gloria neamului nostru spre-a o face de oacară,
 Indrăznesc ca să rostească pân' și numele tău... țară!

La Paris, în lupanare de cinisme și de lene,
 Cu femeile-i pierdute și 'n orgiile-i obscene,
 Acolo v'ați pus averea, tinerețile la ș'os...
 Ce a scos din voi apusul, când nimic nu e de scos?

Ne-ați venit apoi, drept minte o sticlută de pomadă,
 Cu monoclu'n ochiu, drept armă bețișor de promenadă,
 Vestejiți fără de vreme, dar cu crieri de copil,
 Drept științ' având în minte vre un vals din Bal-Mabil;
 Iar în schimb cu-averea toată vr'un papuc de
 [curtezană...

O, te-admir progenitură de orgine romană!

Și acum priviți cu spaimă fața noastră sceptic-rece,
 Vă mirați, cum de minciuna astăzi nu vi se mai trece?

Când vedem că toți aceia care vorbe mari aruncă
 Numai banul îl vânează și câștigul fără muncă,
 Azi când fraza lustruită nu ne poate înșela,
 Astăzi alții sânt de vină, domnii mei, nu este-așa?
 Prea v'ați arătat arama, sfâșiind această țară,
 Prea făcurăți neamul nostru de rușine și ocară,
 Prea v'ați bătut joc de limbă, de străbuni și obicei,
 Ca să nu s' arate-odată, ce sânteți — niște mișei!
 Da, câștigul fără muncă, iată singura pornire.
 Virtutea? e-o nerozie. Geniul? o nefericire.

Dar lăsați măcar strămoșii ca să doarmă 'n colb de
 [cronici :

Din trecutul de mărire v'ar privi cel mult ironici.
 Cum nu vii tu, Tepeș-Doamne, ca punând mâna pe ei
 Să-mi împarți în două cete: în smintiți și în mișei,
 Și în două temniți large cu de-a sila să-i aduni,
 Să dai foc la pușcărie și la casa de nebuni!

VERIFICAT
2007

VERIFICAT
2017

VERIFICAT
1987

„PAGINI ALESE“ (serie nouă)

APĂRUTE:

- No. 1. **Ion Neculce**. Letopisețul țării Moldovei.
O seamă de cuvinte.
- No. 2. **V. Alecsandri**. Poezii populare.
- No. 3. **Miron Costin**. Cronica.
- No. 4. **V. Alecsandri**. Pasteluri.
- No. 5. **Esopeia**. Din fabulele lui Esop.
- No. 6. **Cartea Dorului**. Lamura cântecelor populare.
- No. 7. **S. Fl. Marian**. Pasările Poporului Român.
- No. 8—9. **B. P. Hașdeu**. Răzvan și Vidra.
- No. 10. **C. Negruzzi**. Cum am învățat românește.
Scrisori.
- No. 11—12. **I. Budai Deleanu**. Țiganiada sau
șabăra țiganilor.
- No. 13. **M. Eminescu**. Poeme populare.
- No. 14. **Vasile Alecsandri**. Poezii epice.
- No. 15. **Mihail Kogălniceanu**. Cuvântări.
- No. 16. **C. Negruzzi**. Alexandru Lăpușneanu.
- No. 17. **Vasile Alecsandri**. Poezi lirice.
- No. 18. Poeți Basarâbeni.
- No. 19—20. Poeți din Ardeal și Banat.
- No. 21. **Alecu Russo**. Cântarea României.
- No. 22. **Dimitrie Bolintineanu**. Legende istorice
- No. 23. **V. Alecsandri**. Călătorii.
- No. 24. **Grigore Alexandrescu**. Fabule.

Colecția Pagini Alese, „Cartea Românească“
